

Звіт за результатами адресної методичної декади в закладах освіти Петрівського району з проблеми «Організація та впровадження інклюзивної освіти в закладах освіти району»

Інтеграція України в європейський простір значною мірою впливає на формування освітньої політики. Особливо це питання стосується забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами на навчання.

Враховуючи зазначене вище та на виконання пп. 5 п. 9.3 (розділ IX «Координація діяльності районних, міських методичних служб та методичних служб добровільних об'єднань територіальних громад») плану роботи комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського» на 2019 рік, листа відділу освіти Петрівської районної державної адміністрації від 12 листопада 2019 року № 01-30/923/1 з 09 по 13 грудня 2019 року Людмилою Кірішко, методистом обласного навчально-методичного центру освітнього менеджменту та координації діяльності методичних служб та Тетяною Бражніковою, методистом ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти проведено адресну методичну декаду в закладах освіти Петрівського району з проблеми «Організація та впровадження інклюзивної освіти в закладах освіти району».

На підготовчому етапі заходу створено блог «Адресна методична декада» (<http://bit.ly/35INOKH>) з метою поширення європейських цінностей, переорієнтації свідомості суспільства і, насамперед, педагогічних працівників, а також здійснення педагогами своєї професійної діяльності з урахуванням принципів толерантності, поваги до індивідуальних особливостей дітей, неупередженості та недопущення дискримінації.

Активну участь у підготовці та проведенні декади брали педагогічні працівники методичного кабінету комунальної установи «Петрівський районний центр із обслуговування закладів освіти» Петрівської районної ради (завідувач Зоя Ошега) (<http://bit.ly/2s50rBd>) та комунальної установи «Петрівський інклюзивно-ресурсний центр» (директор Тамара Гребеневич) (<http://bit.ly/2tBYvRa>).

Враховуючи, що запорукою якісного безперервного підвищення кваліфікації педагога є побудова системи методичного сервісу, яка б успішно вирішувала педагогічні завдання сьогодення з питань інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, працівниками інституту проведено анкетування (<http://bit.ly/2EBImhR>) педагогічних працівників. На основі їхніх запитів та потреб були **розроблені методичні заходи** (<http://bit.ly/34ILVwa>), **визначена мета:**

- підвищення професійної компетентності педагогічних працівників
популяризація інноваційних ідей і технологій індивідуалізації та диференціації викладання предметів, колективне обговорення проблем пошуку оптимальних шляхів поліпшення інклюзивної освіти в закладах освіти району, аналіз умов організації та впровадження інклюзивної освіти в освітньому процесі закладів освіти району, спостереження за творчою

діяльністю педагогів, педагогічною технікою проведення корекційно-розвиткових занять, виявлення та вивчення інноваційного педагогічного досвіду щодо організації освітнього процесу з дітьми з особливо освітніми потребами, партнерство в інклюзивному навчанні;

окреслені головні завдання адресної методичної декади, а саме:

- удосконалення професійної педагогічної мобільності керівників та педагогічних кадрів у процесі здійснення науково-методичного супроводу організації інклюзивного навчання;

- урахування специфіки змісту роботи всіх категорій педагогічних працівників у змісті і формах методичних заходів, проведених під час декади;

- забезпечення поєднання інформаційної, науково-методичної, практичної спрямованості всіх форм науково-методичної роботи щодо організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами;

- навчально-методичне забезпечення інклюзивного освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти району;

- координування реалізації індивідуальної освітньої траєкторії педагога;

- надання консалтингових послуг щодо процесу реалізації цілей і завдань інклюзивної освіти;

- розвиток інформаційно-освітнього середовища, що забезпечує задоволення актуальних і виявлення потенційних освітніх запитів суб'єктів освітнього процесу засобами сервісних методичних послуг;

- формування позитивного іміджу методиста, керівника закладу освіти як висококваліфікованого фахівця, здатного забезпечити запуск механізмів саморозвитку суб'єктів інклюзивного освітнього процесу;

- відстеження реалізації плану підвищення професійної компетентності керівних і педагогічних кадрів.

У перший день декади педагогічні працівники КЗ «КОІШО імені Василя Сухомлинського» провели круглий стіл «Організація освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами в закладах освіти» та онлайн-консультації із педагогічними працівниками з таких питань:

- реалізація державної політики щодо забезпечення якісної освіти дітей з особливими освітніми потребами;

- нормативно-правова база інклюзивного навчання;

- написання індивідуальної програми розвитку;

- розробка ефективного розкладу уроків учня з особливими освітніми потребами;

- адаптація та модифікація освітньої програми;

- здійснення психолого-педагогічного супроводу учнів з особливими освітніми потребами;

- проведення корекційно-розвиткових занять;

- робота з батьками дітей з особливими освітніми потребами для залучення до освітнього процесу;

- проведення моніторингу стану розвитку учня та його навчальних досягнень тощо.

День відкритих уроків педагогічні працівники КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського» провели у формі методичного десанту «Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання».

З метою створення позитивного психологічного клімату, формування навичок самоаналізу та самоконтролю, творчого саморозкриття учасників Людмила Кірішко провела вправу «Пізнай себе».

Під час уроків акцентовано увагу на умови організації освітнього процесу з дітьми з особливими освітніми потребами, особливості розвитку інклюзивного освітнього середовища класу, уроку, використання педагогами інноваційних технологій, форм і методів навчання,

У Чечеліївській загальноосвітній школі I-III ступенів, філії Новостародубської загальноосвітньої школи I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області, Новостародубській загальноосвітній школі I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області спостерігали за творчою діяльністю педагогів, педагогічною технікою під час корекційно-розвиткових занять

Зокрема, інклюзивне середовище уроку географії «Рудні та нерудні корисні копалини: басейни, райони залягання та видобутку. Мінеральні води та грязі. Проблеми раціонального використання мінеральних ресурсів» (8 клас) (Олена Новохатько, учитель географії, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії; Анжела Цебан, асистент учителя) організоване з урахуванням процесів індивідуалізації та диференціації викладання предмета. Спостерігаючи за високою технікою вчителя та асистента вчителя щодо організації процесу навчання учнів з різними навчальними можливостями в умовах одного класу, відмічаємо, що вчитель пропонував групам учнів та учням з особливими освітніми потребами посильні практичні завдання, на закріплення матеріалу. Учні працювали над модифікованими завданнями з теми уроку. Асистент вчителя надавав необхідну підтримку та допомогу учням, враховував особливі освітні потреби забезпечуючи при цьому особистий успіх.

У Новостародубській загальноосвітній школі I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області під час уроку з української мови «Відмінювання іменників першої відміни» у 6 класі, Тетяна Кударенко, вчитель української мови та Світлана Коваленко, асистент вчителя показали високий рівень професійної майстерності, розпочавши урок із визначення настрою учнів. Слід відмітити, що під час актуалізації наявних знань учень з особливими освітніми потребами відповідав на запитання вчителя правильно. При виконанні самостійних завдання учень з особливими освітніми потребами отримав простіші завдання. Виконував завдання переважно самостійно, асистент вчителя лише в деяких випадках допомагав зорієнтуватися в підручнику/картці/робочому зошиті. Учень з особливими освітніми потребами є активним учасником освітнього процесу, завжди намагається брати активні участь під час уроку. До завершення уроку учень з

особливими освітніми потребами не втратив зацікавленості та не відчував втоми, адже завдання чергувалися із врахуванням різної складності.

У запропонованому відеофрагменті корекційно-розвиткового заняття лікувальної фізкультури «Гімнастичні вправи. Розвиток координаційних здібностей» у 8 класі (Ольга Охват, учитель фізичної культури, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії) провели спостереження за дитиною під час розминки та визначення настрою учня, вмінням виконувати завдання, які поступово ускладнювалися, чергувалися, і були направлені на стимул міжпівкулевої взаємодії. Оцінили активну взаємодію вчителя з учнем. Зразок виконання завдань демонструвався вчителем чітко, зрозуміло та педагогічно, що позитивно впливало на розуміння учнем вправи. Учень не втрачав зацікавленості у занятті, навіть коли дещо не вдавалося виконати. На завершення заняття завдання було нижчої складності та мало на меті: нормалізація дихання, пульсу та ритму серця, зниження тону м'язів. Протягом заняття вчитель надавав відповідний рівень допомоги учню з особливими освітніми потребами та періодично здійснював вимірювання пульсу.

Знайомлячись із роботою вчителя під час корекційного заняття «Ти – особливий, ти – потрібний» у 3 класі (Тетяна Деркач, практичний психолог, спеціаліст першої кваліфікаційної категорії) спостерігали за реакцією дитини. Визначення настрою було для учениці не складним і налаштувало її на активну та продуктивну діяльність. Протягом завдання достатньо уваги приділялося розвитку дрібної моторики рук. Також, на всіх етапах заняття був вибір, що позитивно впливає на особистісний розвиток учениці. Відмітили, що практичний психолог надав психолого-педагогічну допомогу учениці з метою адаптації її до умов навчання і життєдіяльності та враховував принципи психології, корекційної та спеціальної освіти.

Вивчаючи особливості роботи Нелі Ситник, вчителя початкових класів під час корекційно-розвиткового заняття із соціально-побутового орієнтування «Правила етикету: спілкування з однолітками та старшими» для учня з особливими освітніми потребами 6-го класу, відмічаємо, що заняття мало чітко визначену структуру (вступна, основна, заключна частини). Кожен етап заняття мав всі необхідні компоненти, які потрібні для досягнення поставленої мети. А саме: поглиблення знань про громадські місця, уточнення і закріплення правил поведінки в громадських місцях, виховання поваги до людей, які вміють вести себе правильно в громадських місцях, викликання бажання наслідувати їм; виховування у дитини самостійності, впевненості у собі. Необхідно зазначити, що вчитель враховував загальний рівень розвитку учня, що є важливим у роботі з учнями з особливими освітніми потребами.

Під час калейдоскопу думок «Аналіз відвіданих уроків та корекційно-розвиткових занять» та підбиття підсумків проведення методичного десанту працівники інституту відмітили високий рівень роботи педагогічних працівників з учнями з особливими освітніми потребами та надали методичні

поради для вчителів, асистентів учителів, корекційних педагогів, які працюють з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах закладів загальної середньої освіти (<http://bit.ly/2sLGoHY>).

З метою ознайомлення із особливостями організації інклюзивного навчання в закладах освіти працівниками інституту був здійснений перегляд та аналіз відповідної документації: журнал обліку дітей з особливими освітніми потребами; журнал взаємозв'язку вчителя з асистентом вчителя, педагогічних працівників з батьками учня з особливими освітніми потребами; розклад уроків та корекційно-розвиткових занять учня з особливими освітніми потребами; положення про команду психолого-педагогічного супроводу учня з особливими освітніми потребами; протоколи засідання команди психолого-педагогічного супроводу учня з особливими освітніми потребами тощо.

Також, були вивчені індивідуальні програми розвитку учнів з особливими освітніми потребами, які заповнені у відповідності до наданих батьками документів (висновок про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини виданий комунальною установою «Петрівський інклюзивно-ресурсний центр» Петрівської районної ради Кіровоградської області). Індивідуальна програма розвитку – документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання особи з особливими освітніми потребами, закріплює перелік необхідних психолого-педагогічних, корекційних потреб/послуг для розвитку дитини та розробляється групою фахівців з обов'язковим залученням батьків дитини з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання.

Слід зазначити, що індивідуальні програми розвитку розроблені відповідно до вимог: містить всі необхідні складові, які допомагають адаптувати освітнє середовища до потреб дитини; довгострокові цілі та короткострокові завдання чітко сформовані та пов'язані між собою; враховані рекомендації фахівців інклюзивно-ресурсного центру.

Розбудові інклюзивного освітнього середовища Чечеліївської загальноосвітньої школи I-III ступенів, філії Новостародубської загальноосвітньої школи I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області та Новостародубської загальноосвітньої школи I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області сприяють методичні заходи для педагогічних працівників, які включають такі питання:

- розгляд інноваційних засобів розвитку слухового сприймання та формування вимови;
- використання таблиць-опор на уроках української мови;
- формування логічного мислення у дітей з особливими освітніми потребами за допомогою ейдетики;
- особливості індивідуалізації та диференціації освітнього процесу в інклюзивному класі.

Зазначаємо, що результатами бенчмаркінгу «Інклюзивна освіта: різні можливості – рівні права» є виявлення педагогічного досвіду з організації та впровадження інклюзивного навчання в закладі освіти. Захід проведено на базі Балахівської загальноосвітньої школи I-II ступенів, філії Новостародубської загальноосвітньої школи I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області та Володимирівської загальноосвітньої школи I-II ступенів, філії Ганнівської загальноосвітньої школи I-III ступенів.

Важливо відмітити, що урок з української мови «Порівнюємо художні твори. Микола Сингаївський «Осінь гра». Вікторія Стах «Переплутанка»» у 2-му інклюзивному класі (Людмила Дяченко, учитель початкових класів) показав, що відсутність посади асистента вчителя, зовсім не впливає на рівень організації освітнього процесу. Професійна компетентність вчителя спостерігалася у забезпеченні потреб учнів, в тому числі учня з особливими освітніми потребами, проявилася у диференційованому викладанні, яке відображалось у:

- змісті – що учні мають засвоїти та яким чином вони отримують інформацію;
- процесі – види навчальної діяльності, що їх виконують учні для осмислення та засвоєння змісту;
- продукті – те, що дає учням можливість закріпити, застосувати, поглибити та вдосконалити набуті знання, вміння, навички;
- освітньому середовищі – як відбувається робота на уроці, яка на ньому панує атмосфера.

Урок з математики «Прості задачі на обчислення тривалості події, дати її початку, дати закінчення події» у 2-му класі (Олена Данильчук, учитель початкових класів та Тетяна Єрмакова, асистент вчителя) був побудований із врахуванням диференціації викладання та містив всі необхідні напрями завдань. Учень з особливими освітніми потребами працював за індивідуальним навчальним планом та індивідуальною навчальною програмою у зв'язку з інтелектуальними особливостями розвитку. Вчитель вміло використовувала диференційований підхід до роботи з учнями, в тому числі з учнем з особливими освітніми потребами. Виконання завдань переважно передбачало роботу в парах, при цьому учень з особливими освітніми потребами не був ізольований від інших та виконував посильні завдання, які стосувалися теми уроку. Асистент вчителя працювала за підтримуючою формою додаткового викладання, допомагала під час уроку всім учням. Учень з особливими освітніми потребами всього кілька разів потребував допомогу вчителя/асистента вчителя, переважно працював самостійно. Учень добре орієнтується у завданнях та додаткових матеріалах, які були необхідні (підручник, зошит, картки тощо). Слід зазначити, що наявність у фахівців професійно-практичної підготовки є визначальним у забезпеченні інклюзивної освіти.

Звертаємо увагу, що бінарний урок з математики та історії «Українське козацтво в битвах та походах. Площа прямокутника та квадрата» у 5 класі

(Неля Дудник, учитель історії, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, «Старший учитель», Наталія Лісайчук, учитель математики, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, Валентина Тузніченко, асистент вчителя) дав можливість учням довго не зосереджуватися на одному виді діяльності. Дозволив застосувати математичні уміння для вирішення проблемної ситуації матеріалу з історії. Урок був цікавим, незвичайним, творчим. Постійна зміна завдань, матеріалу для розуміння, переключення з одного виду діяльності на інший позитивно впливала на увагу, рівень сприймання учня з особливими освітніми потребами.

Слід відмітити, що особливе освітнє середовище було створене для корекції розвитку учня з особливими освітніми потребами під час корекційно-розвиткового заняття «Аналіз казкових сюжетів, виділення вчинків героїв, риси їхнього характеру. Казкотерапія». Антоніна Голощук, учитель початкових класів, спеціаліст вищої категорії, учитель-методист показала високий рівень професійної майстерності, побудувавши зміст заняття на життєвому досвіді дитини. Такий підхід сприяв реалізації корекційної мети та завдань, які були спрямовані на усвідомлення та аналіз проблеми, формування уміння у дитини знаходити альтернативні моделі поведінки.

Спостерігаючи за педагогічною майстерністю Лесі Чудної, учителя української мови та літератури під час корекційно-розвиткового заняття з розвитку мовлення «Читання текстів в різних темпах та з різною силою голосу. Запам'ятовування прочитаного» у 5 класі відмічаємо, що заняття побудоване відповідно до вимог корекційної/спеціальної педагогіки. Розпочалося із позитивного налаштування та артикуляційної гімнастики, яка супроводжувалася розповіддю. Учениця з особливими освітніми потребами навчалася читати в різних темпах та з різною силою голосу. Відповідно до вимог побудови корекційно-розвиткових занять темп, сила голосу відпрацьовувалася на одному матеріалі та із підкріпленням картинок. Вчитель вдало використовувала метод ейдетики, який знижує інформаційне перевантаження та дає змогу ефективніше засвоїти інформацію учениці з особливими освітніми потребами. Корекційно-розвиткове заняття завершилося підбиттям підсумків по опрацьованому матеріалі.

За результатами проведеного заходу радимо районному методичному кабінету комунальної установи «Петрівський районний центр із обслуговування закладів освіти» Петрівської районної ради Кіровоградської області вивчити досвід роботи Людмили Дяченко, учителя початкових класів Балахівської загальноосвітньої школи I-II ступенів, філії Новостародубської загальноосвітньої школи I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області. Варто відзначити, що вчитель працює в інклюзивному класі без асистента вчителя, і створює відповідне середовище та забезпечує індивідуалізацію освітнього процесу для учениці з особливими освітніми потребами.

На запити учасників адресної методичної декади, в четвертий день

роботи, педагогічні працівники КЗ «КОШПО імені Василя Сухомлинського» провели тренінг «Компоненти успішної реалізації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти» на базі комунального закладу «Петрівське навчально-виховне об'єднання «загальноосвітня школа I-III ступенів – гімназія» Петрівської районної ради Кіровоградської області. Зокрема, 27 педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти Петрівського району підвищили професійну компетентність з таких напрямів:

- психолого-педагогічна оцінка розвитку учня для забезпечення якісної участі в освітньому процесі;
- диференціація викладання як педагогічна технологія інклюзивного навчання;
- моделювання корекційно-розвиткового заняття для учня з особливими освітніми потребами;
- моніторинг стану розвитку учня та його навчальних досягнень;
- професійно-кваліфікаційний напрям науково-методичного супроводу організації інклюзивного навчання.

Учасники тренінгу опрацювали документи щодо організації та впровадження інклюзивного навчання в закладі освіти, проаналізували документацію асистента вчителя закладу освіти, зокрема:

- посадову інструкцію асистента вчителя, затверджену директором закладу;
- графік роботи асистента вчителя, затверджений директором закладу;
- журнал обліку роботи асистента вчителя;
- розклад уроків за участю асистента вчителя на семестр;
- план роботи асистента вчителя на навчальний рік, затверджений директором закладу;
- план роботи асистента вчителя на кожен місяць навчального року, затверджений директором закладу;
- журнал щоденного обліку спостережень за учнем з особливими освітніми потребами;
- індивідуальний розклад уроків та корекційно-розвиткових занять учня з особливими освітніми потребами на навчальний рік, затверджений директором закладу та погоджений заступником директора з навчально-виховної роботи;
- індивідуальна програма розвитку (індивідуальна навчальна програма, індивідуальний навчальний план за потреби), затверджена директором закладу;
- журнал взаємозв'язку вчителя з асистентом вчителя;
- портфоліо навчальних досягнень учня з особливими освітніми потребами.

Після завершення тренінгу учасники отримали сертифікати комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського» (6 год.)

Під час адресної методичної декади педагогічні працівники КЗ

«КОШПО імені Василя Сухомлинського» особливу увагу приділили опрацюванню документів щодо організації та впровадження інклюзивного навчання в закладах освіти району. Це дало можливість здійснити розширений аналіз мережі закладів загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням, якісного складу педагогічного колективу району, який працює з учнями з особливими освітніми потребами, кількості додаткових корекційно-розвиткових занять, які надаються дітям з особливими освітніми потребами в закладах освіти.

З метою забезпечення освітніх послуг для дітей з особливими освітніми потребами у районі функціонує 5 закладів загальної середньої освіти з інклюзивними класами, зокрема:

- Новостародубська загальноосвітня школа I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області;

- Балахівська загальноосвітня школа I-II ступенів, філія Новостародубської загальноосвітньої школи I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області;

- Чечеліївська загальноосвітня школа I-III ступенів, філія Новостародубської загальноосвітньої школи I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області;

- комунальний заклад «Петрівське навчально-виховне об'єднання «загальноосвітня школа I-III ступенів – гімназія» Петрівської районної ради Кіровоградської області;

- Володимирівська загальноосвітньої школи I-II ступенів, філії Ганнівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області.

У закладах загальної середньої освіти 8 класів з інклюзивним навчанням, які відвідують 9 учнів з особливими освітніми потребами (таблиця 1).

Таблиця 1

Мережа інклюзивного навчання

Назва закладу загальної середньої освіти	Клас	Кількість учнів з особливими освітніми потребами	Примітка
Новостародубська загальноосвітня школа I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області	6	1	
Балахівська загальноосвітня школа I-II ступенів, філія Новостародубської загальноосвітньої школи I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області	2 4 5	1 1 1	
Чечеліївська загальноосвітня школа I-III ступенів, філія Новостародубської загальноосвітньої школи I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області	8	2	
Комунальний заклад «Петрівське навчально-виховне об'єднання «загальноосвітня школа I-III ступенів – гімназія» Петрівської районної ради	5 8	1 1	

Кіровоградської області			
Володимирівська загальноосвітньої школи I-II ступенів, філії Ганнівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області	5	1	
Усього:	8	9	

У закладах загальної середньої освіти району включення дітей з психофізичними порушеннями у спільноту дітей з типовим розвитком сприяє подоланню бар'єрів, що гальмують процес поступового входження в соціальне середовище. Відмічаємо, що для забезпечення інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти, де навчаються діти з обмеженими можливостями створені відповідні умови, а саме:

- психологічний мікроклімат, сприятливий для навчання дітей з порушеннями розвитку;

- кадрові ресурси: вчителі, практичні психологи, вчителі-логопеди, асистенти вчителів здійснюють педагогічну діяльність відповідно до посадових обов'язків (лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 25. 09. 2012 року №1/9-675), пройшли підвищення кваліфікації у зв'язку із запровадженням Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (діаграма, таблиці 2, 3);

- спеціально обладнані кабінети: психологічного розвантаження, лікувальної фізкультури, психомоторної корекції, кімнати для корекційних занять з психологами;

- засоби корекції психофізичного розвитку, спеціальне обладнання, відповідний дидактичний матеріал, особливі наочні засоби;

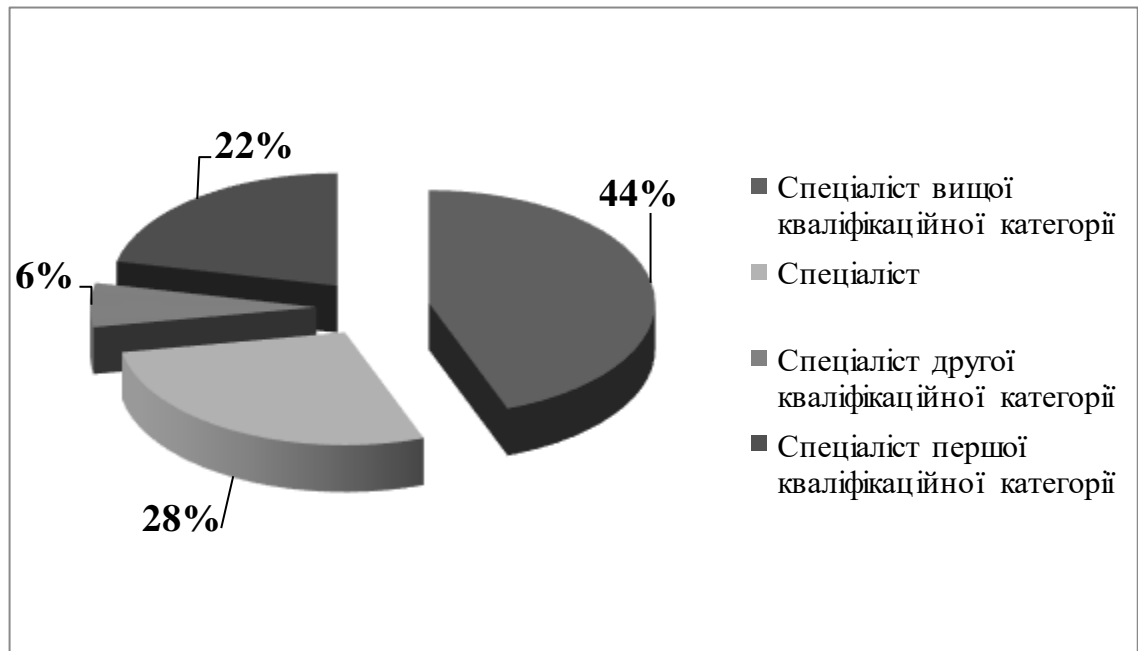
- командою психолого-педагогічного супроводу розроблені індивідуальні програми розвитку, за потреби індивідуальні навчальні плани, індивідуальні навчальні програми, розклади з урахуванням корекційно-розвиткових занять;

- реалізація корекційно-розвиткової складової відповідно до індивідуальної програми розвитку та висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини учні з особливими освітніми потребами відвідують корекційно-розвиткові заняття (соціально-побутове орієнтування, лікувальна фізкультура (ритміка), розвиток мовлення, корекція розвитку тощо), які розподілені відповідно до Типових освітніх програм спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами (таблиця 4).

Діаграма

**Якісний склад педагогічного колективу району,
який працює з учнями з особливими освітніми потребами**

(2019/2020 навчальний рік)
за кваліфікаційною категорією

Таблиця 2

за педагогічним стажем

Усього педагогічних працівників	Педагогічний стаж								Примітка
	до 3 р.	%	3-10 р.	%	10-20 р.	%	більше 20 р.	%	
78	5	6	9	11	16	21	49	63	

Таблиця 3

за педагогічним званням

Усього педагогічних працівників	Вчитель-методист	Старший вчитель	Заслужений вчитель	Відмінник освіти	Примітка
78	2	5	-	-	

Таблиця 4

Кількість додаткових корекційно-розвиткових занять, які надаються дітям з особливими освітніми потребами в закладах освіти

Назва закладу загальної середньої освіти	Кількість корекційно-розвиткових занять	Примітка
Новостародубська загальноосвітня школа I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області	5	
Балахівська загальноосвітня школа I-II ступенів, філія Новостародубської загальноосвітньої школи I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області	15	
Чечеліївська загальноосвітня школа I-III ступенів, філія Новостародубської загальноосвітньої школи I-III ступенів	10	

Петрівської районної ради Кіровоградської області		
Комунальний заклад «Петрівське навчально-виховне об'єднання «загальноосвітня школа I-III ступенів – гімназія» Петрівської районної ради Кіровоградської області	9	
Володимирівська загальноосвітньої школи I-II ступенів, філії Ганнівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Петрівської районної ради Кіровоградської області	4	
Усього:	43	

Слід відмітити належне матеріально-технічне забезпечення в закладах загальної середньої освіти, яке презентувала Зоя Ошега, завідувач районного методичного кабінету комунальної установи «Петрівський районний центр із обслуговування закладів освіти» Петрівської районної ради Кіровоградської області, зокрема:

- гімнастичні стінки, мати для проведення корекційно-розвиткових занять з лікувальної фізкультури (Новостародубська ЗШ, Володимирівська ЗШ, Балахівська ЗШ);

- стіл для пісочної терапії із світлодіодною лампою (Петрівське НВО «ЗШ I-III ступенів – гімназія»);

- балансуюча дошка з цифрами (Новостародубська ЗШ, Балахівська ЗШ, Володимирівська ЗШ, Петрівське НВО «ЗШ I-III ступенів – гімназія», Чечеліївська ЗШ, Петрівська ЗШ I ступеня, філія КЗ «Петрівське НВО» ЗШ I-III ступенів – гімназія);

- дидактичні матеріали для проведення корекційно-розвиткових занять з учнями з особливими освітніми потребами.

Коли ми говоримо про забезпечення дітей з особливими освітніми потребами якісною освітою, необхідно залучати всі можливі ресурси. Партнерами в реалізації прав дітей можуть бути: місцевий орган виконавчої влади та орган місцевого самоврядування, заклад охорони здоров'я, заклад (установа) соціального захисту, громадські організації, ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти, інклюзивно-ресурсний центр, служба у справах дітей, батьки.

Тамара Гребеневич, директор комунальної установи «Петрівський інклюзивно-ресурсний центр» Петрівської районної ради Кіровоградської області висвітлила роботу закладу «Інклюзивно-ресурсний центр – перші кроки». В інклюзивно-ресурсному центрі працює 3 фахівці: Наталія Дорошенко, практичний психолог; Ніна Гончаренко, вчитель-логопед; Євген Козинець, вчитель реабілітолог. Були розкриті основні завдання та напрямки роботи центру, представлені напрямки співпраці з місцевою громадою для підтримки закладів освіти з інклюзивним навчанням. Зазначимо, що фахівці центру вчасно проводять комплексну оцінку розвитку дитини з метою визначення особливих освітніх потреб дитини, розробляють рекомендації щодо програми навчання; надають психолого-педагогічну допомогу дітям з особливими освітніми потребами; взаємодіють з

педагогічними працівниками закладів дошкільної та загальної середньої освіти з питань організації інклюзивного навчання; надають консультативно-психологічну допомогу батькам.

Підбиваючи підсумки адресної методичної декади педагогічні працівники комунального закладу «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського» та районного методичного кабінету комунальної установи «Петрівський районний центр із обслуговування закладів освіти» Петрівської районної ради Кіровоградської області колективно обговорили проблеми та пошук оптимальних шляхів поліпшення методичного забезпечення щодо підтримки закладів освіти з інклюзивним навчанням, роботи з батьками дітей з особливими освітніми потребами, проаналізували якість та зміст заходів адресної методичної декади, зокрема:

- методичний консалтинг «Запитуєте – відповідаємо» (круглий стіл «Організація освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами в закладах освіти», онлайн-консультації із педагогічними працівниками, які працюють з дітьми з особливими освітніми потребами);

- методичний десант «Психолого-педагогічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання»;

- бенчмаркінг «Інклюзивна освіта: різні можливості – рівні права»;

- тренінг «Компоненти успішної реалізації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти».

Результатом є вироблення спільних рекомендацій щодо здійснення науково-методичного супроводу організації інклюзивного освітнього процесу в закладах освіти Петрівського району (<http://bit.ly/36Y3c5Z>). А саме:

Комунальній установі «Петрівський районний центр із обслуговування закладів освіти» Петрівської районної ради:

1. З метою виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 18.10.2019 р. №1313 «Деякі питання організації та впровадження супервізії» забезпечити реалізацію програми підготовки супервізорів.

2. Коригувати процес професійного розвитку педагогічних працівників, стратегії та організації методичної роботи, науково-методичної підтримки вчителів, які працюють з учнями з особливо освітніми потребами.

3. Формувати тематику за запитом фахівців-педагогів та залучати сертифікованих тренерів-супервізорів для проведення тренінгів, індивідуальних консультацій для якісного впровадження інклюзії у закладах загальної середньої освіти.

4. Здійснювати індивідуальний супровід педагогічних працівників, що спрямований на розвиток їх професійної компетентності та спонукає до процесу саморозвитку.

5. Провести Асистентський тиждень, протягом якого всі асистенти вчителів провели б відкриті позакласні виховні заходи в своїх класах із широким залученням до освітнього процесу учнів з особливими освітніми потребами.

6. Сприяти налагодженню партнерської взаємодії всіх учасників освітнього процесу інклюзивного навчання.

7. Опрацювати методичні рекомендації організації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти за такими джерелами: <http://bit.ly/2MdlGYs>.

8. З метою створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища, особливості специфіки інклюзивного навчання, забезпечення додаткової підтримки дітей з особливими освітніми потребами, підтримки та методичного супроводу професійного розвитку вчителів презентувати досвід роботи педагогічних колективів Чечеліївської загальноосвітньої школи I-III ступенів, філія Новостародубської загальноосвітньої школи I-III ступенів, Новостародубської загальноосвітньої школи I-III ступенів, Балахівської загальноосвітньої школи I-II ступенів, філії Новостародубської загальноосвітньої школи I-III ступенів, Володимирівської загальноосвітньої школи I-II ступенів, філії Ганнівської загальноосвітньої школи I-III ступенів, комунального закладу «Петрівське навчально-виховне об'єднання «загальноосвітня школа I-III ступенів-гімназія» з проблеми «Компоненти успішної реалізації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти та компетентнісний підхід до соціалізації учнів з особливими освітніми потребами».

Керівникам закладів загальної середньої освіти:

1. Відповідно до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 року №800) забезпечити підвищення кваліфікації педагогічних працівників

за програмами підвищення кваліфікації

- у напрямі розвитку професійної компетентності асистентів вчителів (розробники Червонець І.В., Молчанова О.М.);

- у напрямі розвитку професійної компетентності вчителів закладів загальної середньої освіти з інклюзивним та інтегрованим навчанням (розробники Червонець І.В., Молчанова О.М.);

на дистанційних семінарах, тренінгах

- педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, які працюють з дітьми з особливими освітніми потребами, з проблеми «Організація навчання, виховання та розвитку дітей із особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання» (Червонець І.В., Бражнікова Т.О.);

- педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти з проблеми «Диференційоване викладання в класі з інклюзивним навчанням» (Червонець І.В.);

- педагогічних працівників закладів освіти з проблеми «Основи інклюзивного навчання» (Бражнікова Т.О.).

2. Передбачити стажування педагогічних працівників у закладах освіти, установах, організаціях відповідно до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників.

3. Створити сторінку на сайті закладу освіти з метою відстеження результатів виконання плану підвищення кваліфікації у поточному році.

4. Забезпечувати постійне поповнення документації інклюзивного класу, документації асистента вчителя засобами сучасних «хмарних технологій», що надають можливість одночасно працювати з документами вчителів, які викладають навчальні предмети, класному керівнику, психологу.

5. Проводити роз'яснювальну діяльність з батьками щодо необхідності глибокої індивідуальної роботи з дітьми, справжньої педагогічної уваги і педагогічної допомоги на користь дитині для її майбутнього.

6. Презентувати у роботі з батьками переваги освітнього процесу в інклюзивних класах закладу освіти, в дисемінації досвіду, під час звіту за підсумками роботи школи, в розробці стратегії та перспективного плану розвитку школи.

7. Сприяти навчанню вчителів на вебінарах всеукраїнського освітнього порталу «На урок», онлайн-курсах на освітній платформі «EdEra» за програмою «Робота вчителів початкових класів з дітьми з особливими освітніми потребами», «Участь батьків в організації інклюзивного навчання».

Сьогодні ми назвали успіхи та перемоги педагогічних працівників комунальної установи «Петрівський районний центр із обслуговування закладів освіти» Петрівської районної ради, комунальної установи «Петрівський інклюзивно-ресурсний центр», керівників закладів загальної середньої освіти, вчителів та напрацювали низку нових завдань щодо організації інклюзивного навчання в закладах загальної середньої освіти району. Окрім блогу, з матеріалами адресної методичної декади радимо ознайомитися на ресурсі Sutori (<http://bit.ly/2PMpthy>).

Тільки наша спільна праця, взаєморозуміння, взаємопідтримка і спільна відповідальність – запорука нашого спільного успіху!

Звіт за результатами адресної методичної декади узагальнила Людмила Кірішко, методист обласного навчально-методичного центру освітнього менеджменту та координації діяльності методичних служб.

Завідувач обласного навчально-методичного
центру освітнього менеджменту та
координації діяльності методичних служб

підписано О. Половенко